

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОГЛИБЛЕННЯ КОНВЕРГЕНЦІЇ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ З ЄС

Фащевська Ольга Миколаївна

кандидат економічних наук,

старший науковий співробітник відділу розвитку інфраструктури,

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування

Національної академії наук України»

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) України – сфера діяльності, яка справляє вагомий вплив на економічний та соціальний розвиток країни і її регіонів, визначає добробут населення, може бути драйвером організаційного реформування і технологічного оновлення інших видів діяльності. Поглиблення конвергенції сектору ЖКГ України з ЄС є важливим завданням його розвитку як на сучасному етапі, так і у подальшому, в умовах повоєнного відновлення. Модернізація на інноваційній основі та реструктуризація сектору ЖКГ, а також поступова гармонізація та узгодження діючих стандартів, технічних регламентів і державної політики щодо розвитку ринку житлово-комунальних послуг з існуючими в ЄС передбачені главою I «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію. Разом з тим, як зазначають дослідники, «...при імplementуванні зарубіжного досвіду в українські реалії слід враховувати такі чинники: низький рівень платоспроможності населення, негативні фактори інвестиційного середовища, низький рівень прогнозованості фінансових потоків при реалізації довготривалих проектів...» [1, с. 11].

Основними напрямками поглиблення процесу конвергенції сфери ЖКГ України з ЄС доцільно запропонувати наступні:

– *наближення нормативно-правової бази діяльності ЖКГ України до законодавства ЄС;*

– *удосконалення державної політики регулювання діяльності підприємств ЖКГ та ринку житлово-комунальних послуг для наближення їх до стандартів ЄС;*

– *поліпшення організації поточної діяльності окремих складових ЖКГ.*

Конвергенція у напрямі імplementації законодавства відбувається на трьох рівнях:

– *гармонізація положень загальнодержавної політики регулювання національного ринку комунальних послуг для створення конкурентного ринку житлово-комунальних послуг, встановлення стандартів якості комунальних послуг, закріплення у законодавстві прозорого процесу*

формування тарифів і надання пільг соціально вразливим категоріям населення;

- узгодження чинних стандартів, технічних і технологічних регламентів, наприклад, щодо впровадження директив ЄС з питань енергоефективності та енергозбереження у сфері ЖКГ;

- впровадження окремих положень нормативно-правових актів ЄС на місцевому рівні (рівні громад).

Конвергенція у напрямі удосконалення державної регуляторної політики щодо підприємств ЖКГ та ринку житлово-комунальних послуг з метою їх наближення до стандартів і практики ЄС передбачає:

- розробку стратегії відновлення, реформування та розвитку сектору ЖКГ на новій технологічній основі з урахуванням необхідності його значної технологічної модернізації і з використанням відповідного досвіду країн ЄС;

- удосконалення структури управління галуззю як на національному рівні, так й урахування місцевих практик країн ЄС на рівні ЖКГ окремих населених пунктів / громад;

- впровадження у чинний господарський механізм управління ЖКГ економічних важелів і стимулів залучення приватних підприємств для стимулювання конкуренції на ринку житлово-комунальних послуг;

- розробку власних інструментів та використання досвіду ЄС у стимулюванні власників та користувачів житла і споживачів комунальних послуг до підвищення відповідальності за стан житла, ефективності користування зазначеними послугами, участі в управлінні житлом, у т.ч. з використанням сучасних форм самоорганізації – через об'єднання співвласників багатоквартирних будинків;

- підвищення інвестиційної привабливості підприємств ЖКГ для проведення технічної модернізації, оновлення основних фондів і технологій у галузі, поліпшення фінансового стану.

Конвергенція у сфері організації поточної діяльності окремих складових сфери ЖКГ може відбуватися шляхом використання відповідних європейських практик, наприклад:

- впровадження досвіду ЄС для удосконалення діяльності секторів водопостачання, теплозабезпечення, переробки твердих побутових відходів, електропостачання тощо;

- розширення програм термомодернізації та підвищення енергоефективності житлового фонду;

- запровадження програм енергонезалежності житлового фонду;

- запровадження фінансових інструментів стимулювання підприємств ЖКГ до технічної і технологічної модернізації, підвищення якості обліку та економії витрат природних ресурсів;

- залучення різних джерел фінансових ресурсів – державних, приватних, міжнародних – Європейського інвестиційного банку та

Міжнародного банку реконструкції і розвитку – у модернізацію ЖКГ, у першу чергу у сектори теплопостачання, водопостачання, водовідведення, переробки твердих відходів;

– розробка та впровадження місцевих інвестиційних програм щодо удосконалення систем роздільного збору, заготівлі та утилізації твердих побутових відходів або використання їх як вторинної сировини;

– розвиток і впровадження новітніх інформаційних і комп'ютерних технологій і систем в управлінні складовими ЖКГ за напрямками збір, зберігання, передача й використання інформаційних ресурсів, ГІС-технології, система розрахунково-аналітичних завдань, моделювання оцінки ситуації й прогнозування перспектив, розробка типових моделей аварійних ситуацій [2].

Прикладом гармонізації законодавства України із законодавством ЄС у сфері ЖКГ може бути виконання завдань та реалізація заходів у рамках зобов'язань України відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо водопостачання та водовідведення [3; 4].

Основними Директивами ЄС, положення яких необхідно врахувати у вітчизняній нормативній базі, є наступні: *Директива 98/83/ЄС про якість води, призначеної для споживання людиною*, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003 і Регламентом (ЄС) № 596/2009 щодо питної води з розподільної мережі (водопровідної), пляшок, цистерн, контейнерів, індивідуальних джерел продуктивністю 10 м³/добу та більше або таких, що обслуговують 50 осіб та більше (для менш продуктивних, якщо вода надходить в комерційну або громадську мережу), а також для виробництва продукції на промислових підприємствах, що потребує використання води питної якості; *Директива Ради 91/271/ЄЕС від 21 травня 1991 року про очистку міських стічних вод*, тобто вирішення проблем забезпечення санітарного благополуччя шляхом обов'язкового каналізування та очистки стічних вод всіх населених пунктів з еквівалентом населення більше 2000 осіб та промислових об'єктів; *Директива 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики* зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ ЄС щодо впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом.

На сьогодні в Україні впровадження *Директиви 98/83/ЄС* передбачено нормативно-правовими актами – ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», що описує гігієнічні вимоги щодо якості всіх видів питних вод; законом України № 2047-VIII від 18.05.2017 «Про внесення змін до Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»; розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1134-р від 09.12.2022 р. «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року».

Для імплементації положень *Директиви Ради 91/271/ЄЕС* прийнято: закон України від 12.01.2023 р. № 2887-IX «Про водовідведення та очищення стічних вод»; постанову Кабінету Міністрів України від 2023 р. про затвердження Порядку проведення оцінки технічного стану об'єктів централізованого водовідведення та якості очищення стічних вод; постанову Кабінету Міністрів України № 378 від 02.04.2024 р. «Про затвердження Порядку очищення стічних вод перед скиданням в уразливих зонах». Також питання водовідведення частково враховано в законі України № 2918-III від 10.06.2002 р. «Про питну воду та питне водопостачання» (у редакції 2023 р.).

На виконання *Директиви 2000/60/ЄС* у 2016 році запроваджено басейновий принцип управління водними ресурсами, відповідно до якого в Україні виділили 9 районів річкових басейнів – Дніпра, Дністра, Дунаю, Південного Бугу, Дону, Вісли, а також річок Криму, Причорномор'я та Приазов'я і розроблено плани управління ними. Таким чином реалізовано повний законодавчий базис для реалізації принципів Водної рамкової директиви ЄС, сформований інструментарій для підготовки планів управління річковими басейнами.

Список використаних джерел:

1. Бізонич Д.В. Механізми державного управління розвитком житлово-комунального господарства в контексті децентралізації влади в Україні : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 25.00.02 «Механізми державного управління» / Бізонич Дмитро Володимирович ; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили. Миколаїв, 2021. 42 с.
2. Димченко О.В. Перспективи формування інформаційних систем на регіональному рівні. *Бізнес Інформ*. 2012. № 6. С. 53–55.
3. Зоркін А.В., Боргун Т.С., Кикоть К.В., Москаленко Ю.Ю. Регулювання ринку водопостачання та водовідведення. Зелена книга. 2021. 152 с.
4. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Звіт про огляд витрат державного бюджету у сфері ЖКГ. 2022. 59 с.